

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใช้ระเบียบวิจัยแบบผสม (Mixed Methods design) ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขั้นตอนที่ 2 การร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พบว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 โรงเรียน สอดคล้องกัน คือ สภาพการดำเนินงานไม่เป็นระบบที่ชัดเจน กล่าวคือ เน้นที่หัวหน้าระดับและครูที่ปรึกษารับผิดชอบร่วมกัน ฝ่ายบริหารจะให้แนวนโยบายแล้วแจกเอกสารให้ครูได้ปฏิบัติ ไม่มีคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครูได้ยึดเป็นกรอบแนวปฏิบัติ ไม่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติ ไม่มีการประเมินทบทวนระบบหลังจากที่ดำเนินงานไปแล้ว ซึ่งทำให้ไม่มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานมาใช้ในครั้งต่อไป

ปัญหา พบว่า กระบวนการดำเนินงานขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่มีการวางแผนร่วมกัน ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวไม่ได้ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีโอกาสให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาแก่นักเรียน

มีความต้องการให้โรงเรียนพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง จัดทำคู่มือการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้ชัดเจน ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูหัวหน้าระดับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน การดำเนินงานตามระบบเน้นให้มีการวางแผนร่วมกัน ภายหลังดำเนินการแล้วต้องมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

กระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย

1. ขั้นการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า มีแผนงาน/โครงการชัดเจนแต่การลงสู่การปฏิบัติยังไม่เป็นรูปธรรม และขาดการมีส่วนร่วม และประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน พบว่า 1) การทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล: ครูที่ปรึกษารู้จักข้อมูลของนักเรียนในปกครองได้เป็นอย่างดีทั้งในเรื่องของสภาพทางเศรษฐกิจ สุขภาพ ความสามารถทางการเรียน ความสามารถพิเศษ แต่ยังไม่มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) การคัดกรองนักเรียนและนำผลการคัดกรองมาใช้ดำเนินงาน: กลุ่มโรงเรียนยังไม่มีเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน ซึ่งที่ปฏิบัติอยู่ได้มีการนำเกณฑ์การคัดกรองจากแหล่งอื่นๆ มาใช้ แต่ไม่มีความต่อเนื่อง และไม่มีเอกสารงานอ้างอิงการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบได้ 3) การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน พบว่า ทางโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม อาทิ กิจกรรมชุมนุมต่างๆ กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ แต่เนื่องจากทางโรงเรียนไม่มีเกณฑ์การคัดกรองจึงไม่ได้ทำการคัดกรองนักเรียนตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้แต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้นไม่ตรงตามสภาพ ปัญหา และความต้องการของนักเรียน 4) การจัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข พบว่า ทางโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในรูปแบบของการจัดกิจกรรม อาทิ การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด การเข้าค่ายจริยธรรม ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นอาจจะไม่ครอบคลุมและไม่ตรงกับสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน พบว่า ลักษณะการส่งต่อที่พบมาก คือ การส่งต่อภายในจะอยู่ในลักษณะที่ครูประจำชั้นเป็นผู้ว่ากล่าวตักเตือน หรือส่งไปยังครูท่านอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครูฝ่ายปกครอง หรือผู้อำนวยการให้ช่วยตักเตือน ไม่พบเอกสารบันทึกการส่งต่อนักเรียนที่สามารถตรวจสอบได้ ส่วนการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอกเพื่อขอความช่วยเหลือมีน้อย ซึ่งตั้งแต่การจัดการศึกษายังไม่พบข้อมูลที่โรงเรียนส่งนักเรียนต่อไปยังหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง
3. ขั้นการตรวจสอบ พบว่า ขาดระบบการตรวจสอบติดตามจากผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบหลัก โดยให้แต่ละฝ่ายดูแลรับผิดชอบกันเอง

4. ขึ้นการติดตามประเมินผล พบว่า การติดตามประเมินผลจะทำเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา โดยผู้รับผิดชอบแต่ละส่วนงาน แต่ไม่มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วย 1) แนวคิดและหลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบของระบบฯ 4) กระบวนการของระบบฯ 5) การบริหารระบบฯ 6) เกณฑ์และแนวทางการประเมินระบบฯ 7) โครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานระบบฯ และ 8) บทบาทของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ โดยมีข้อเสนอแนะให้ลงรายละเอียดกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนควรมีกิจกรรมและแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน จึงได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

4. การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.33) ในขณะที่รายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งรายด้านมีดังนี้

4.1 ด้านทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

4.2 ด้านคัดกรองนักเรียนและนำผลการคัดกรองมาใช้ดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.39) รายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อ 1 ดำเนินการแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด อยู่ในระดับมาก

4.3 ด้านส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ ประสานงานกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ประสานงานกับผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และมีกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิมและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง ส่วนอีก 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้กลับมานักเรียนกลุ่มปกติ สนับสนุนดูแลเอาใจใส่นักเรียนทุกกลุ่มอย่างใกล้ชิด และแก้ปัญหาโดยให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาเป็นอันดับแรก

4.4 ด้านจัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

4.5 ด้านส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.42) และรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อที่เกี่ยวกับมีการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เกิดความสามารถของสถานศึกษา และมีการประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วย 1) แนวคิดและหลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) องค์ประกอบ 4) กระบวนการ 5) ร่างรูปแบบฯ 6) เกณฑ์และแนวทางการประเมินการบริหารจัดการ 7) คณะกรรมการดำเนินงานและประเมิน และ 8) บทบาทของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากระบบดังกล่าวเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในขณะเดียวกันเน้นการทำงานตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันตั้งแต่ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นสังเกต และขั้นการสะท้อนผล จึงนำไปสู่ความร่วมมือดำเนินการในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ กลาเซียร์ (Glazier, 2004) ที่ศึกษาเรื่อง การสำรวจเจตคติของนักวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับ ปัญหาและประสิทธิภาพด้านการยอมรับตนเองของนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในคณะทำงานเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ไวท์ และคณะ (Whyte; et al. 1991: 19-55) ที่กล่าวว่า การใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมเข้ามาอยู่ในกระบวนการวิจัยจะก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น 1) ทำให้วัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อค้นพบมีความเที่ยงตรง (Validity) มากขึ้น เพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยอยู่บนพื้นฐานที่กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ 2) ทำให้สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในบริบทต่างๆ ได้เพราะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับบริบทต่างๆ 3) ทำให้เกิดความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นระหว่างนักวิจัยและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ผู้มีส่วนร่วมหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีบทบาท

เป็นผู้กระทำ ดำเนินการ หรือมีบทบาทในชุมชน สมาชิกร่วมกับนักวิจัยแทนที่จะเป็นสิ่งที่ถูกศึกษา (Object) นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ ตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่ดำเนินการ แก้ไขปรับปรุง และ/หรือสร้างขึ้นมาใหม่ การวางแผนปฏิบัติ (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Act) การตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติ (Observe) และการนำผลการตรวจสอบหรือประเมินไปปรับปรุง (Reflect) จะทำให้สามารถแก้ปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในสถานศึกษานั้นๆ ได้ตรงตามสภาพ ปัญหา และความต้องการของทุกฝ่าย การจูงใจให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องอาศัยปัจจัยจูงใจทำให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ 4) การเน้นให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นสิ่งจูงใจในทางบวก ซึ่งจะทำให้เกิดแรงจูงใจและความพึงพอใจที่จะทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ การรับรู้ผลงานและการมีส่วนร่วม

จากทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮอริชเบิร์ก และคณะ (Herzberg; et al. 1993) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่จูงใจให้คนรักงาน เป็นการสร้างความพึงพอใจให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) ผู้วิจัยได้โน้มน้าวให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นความสำคัญของการทำงาน มองภาพความสำเร็จในอนาคตและสะท้อนผลความสำเร็จในการปฏิบัติงานทุกครั้ง ซึ่งการที่บุคคลสามารถทำงานประสบความสำเร็จ แก้ปัญหาและป้องกันปัญหาได้ จะรู้สึกพอใจ ปลานปล้มในความสำเร็จนั้นๆ เป็นอย่างยิ่ง 2) การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศให้เกิดการยอมรับนับถือกันในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนซึ่งการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันของทีมงานมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะก่อให้เกิดพลังและความร่วมมือในการทำงาน 3) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The work itself) ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในระบบซึ่งเป็นงานที่ชัดเจน ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติได้ และเป็นงานที่น่าสนใจต้องอาศัยการระดมความคิดจากทุกฝ่าย เพราะมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ พัฒนาผู้เรียน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยรู้สึกมีแรงจูงใจที่ต้องทำงานให้สำเร็จ 4) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ โดยมีอำนาจรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ ซึ่งในระบบก็ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ทุกฝ่ายได้รับรับผิดชอบอย่างชัดเจน ทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกว่าตนเองมีบทบาทมีความสำคัญในการปฏิบัติงาน 5) ความก้าวหน้า (Advancement) ได้มีการรายงานความก้าวหน้าของแต่ละฝ่ายร่วมกันเสมอ ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ ทำให้ทุกฝ่ายเห็นความก้าวหน้าในการทำงาน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เน้นให้ผู้เกี่ยวข้องได้วิเคราะห์และเห็นความสำคัญของความก้าวหน้าทั้งในด้านดูแลความประพฤตินักเรียน การจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้ ผลงานที่เกิดขึ้นยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนา วิถีชีวิตและผู้บริหารอีกด้วย ส่วนในด้านผู้ปกครองและนักเรียนนั้นได้เน้นให้เห็น

ถึงความก้าวหน้าในอนาคตทางการศึกษาของบุตรหลานของผู้ปกครอง ซึ่งการได้เห็นความก้าวหน้าจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญประการหนึ่งในการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย

2. การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบดังกล่าวมีการกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น มีกระบวนการประสานงานกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ประสานงานกับผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และมีกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิมและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับทอร์มา (Torma, 1999) ที่ศึกษาเรื่อง การสำรวจเจตคติในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล Virginia Beach City Public School ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เจตคติของผู้เกี่ยวข้อง กับโรงเรียน (ผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และนักเรียนเกรด 5 ในเรื่องเกี่ยวกับการแนะแนวและให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา Virginia Beach City Public School พบว่า ผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนวทุกคน มีความรู้สึกในด้านบวกเกี่ยวกับโปรแกรมการแนะแนว และการให้คำปรึกษาซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วสามารถให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการดำเนินการพัฒนาระบบควรดำเนินการเป็นวงจรการปฏิบัติการเพื่อที่จะได้ทราบจุดบกพร่องและจุดที่ควรพัฒนาในการดำเนินการรอบต่อไป
2. ในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้นั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเห็นความสำคัญ และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อน โดยอาจมีการประชุมชี้แจง ผู้ปกครองและนักเรียน ส่วนครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้สามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้นั้นต้องทำความเข้าใจและอาศัยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การคัดเลือกคณะกรรมการระบบฯ จึงต้องคัดเลือกจากผู้ที่มีสนใจ สัมผัสใจ ยินดีให้ความร่วมมือและเป็นตัวแทนกลุ่มได้เป็นอย่างดี

4. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้น ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญและเป็นผู้นำในการนำระบบไปใช้เพื่อที่จะขับเคลื่อนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ในการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องจะทำให้สามารถแก้ปัญหาได้จากการใช้วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

6. ในการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ ควรมีคู่มือการดำเนินการระบบให้ผู้เกี่ยวข้อง และกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการใช้ระบบให้ชัดเจน

7. จากการประเมินระบบ พบว่า การดำเนินงานด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญด้านนี้ให้มาก โดยสนับสนุนดูแลเอาใจใส่นักเรียนทุกกลุ่มอย่างใกล้ชิด ให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และแก้ปัญหาโดยให้ความสำคัญกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ เป็นการวิจัยของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรมีการศึกษาวิจัยกับกลุ่มโรงเรียนอื่นและสังกัดหน่วยงานอื่น เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีส่วนในกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขยายไปสู่ระดับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ